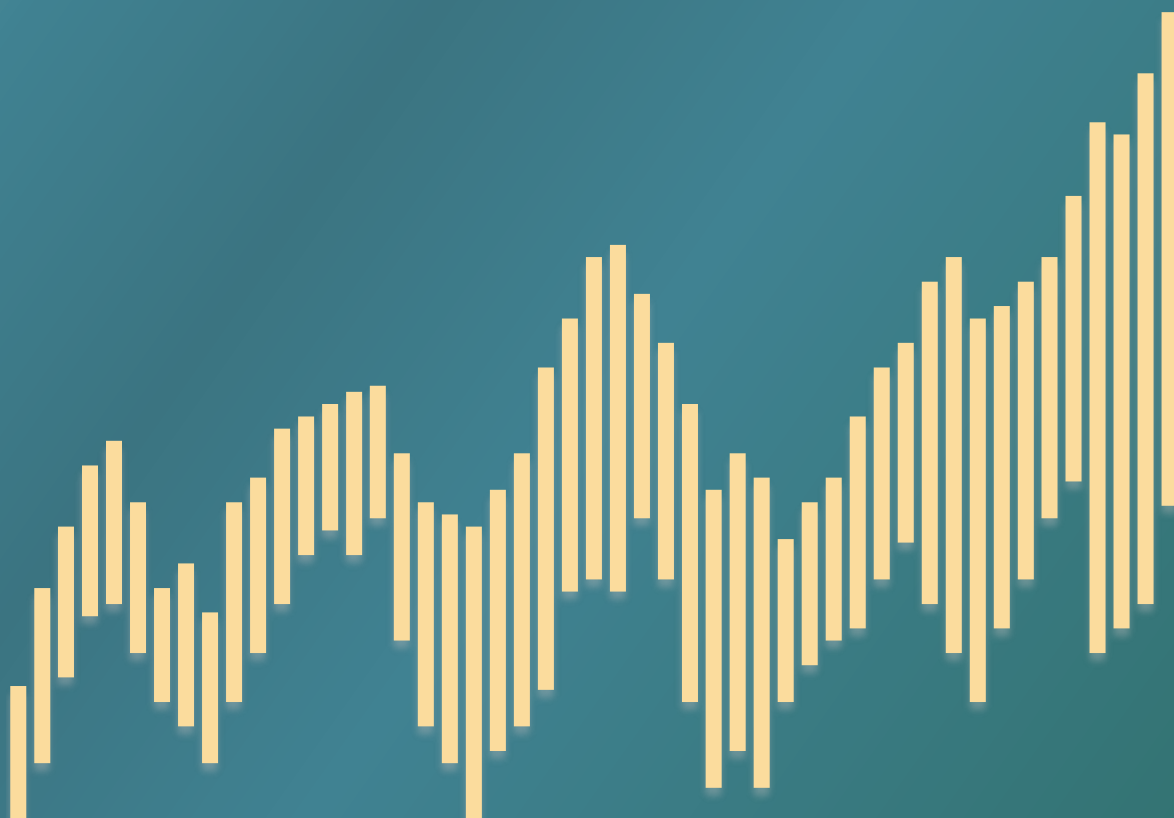

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки

Бизнес кайфияти шарҳи

2024 йил I чорак

Бизнес кайфияти шарҳи – Ўзбекистон Республикаси ҳудудларидаги иқтисодий фаоллик, тадбиркорлик муҳити ва бандлик билан боғлиқ тенденцияларни муқобил индикаторлар орқали ўзида ифода этади.

Ушбу шарҳ жорий йилнинг I чорагида мамлакатда шаклланган бизнес кайфиятини ўрганиш мақсадида 2024 йилнинг апрель ойида ҳудудларда ўтказилган сўров натижалари асосида тайёрланди. Сўровда иқтисодиётнинг турли соҳаларида фаолият юритувчи икки мингдан ортиқ тадбиркорлар ижтимоий тармоқлар орқали иштирок этди. Бунда, тадбиркорлик фаолияти йўналишларини кенгроқ қамраб олиш ва репрезентативликни таъминлашга алоҳида эътибор қаратилди.

Сўровнома ҳудудлардаги иқтисодий фаоллик, тадбиркорлик шароитлари ва муҳитига таъсир қилувчи омиллар, энергия истеъмоли ҳажми ўзгариши, юк ташишдаги кўрсаткичлар, соҳалардаги ишчи кучига бўлган талаб, бандлик даражаси, савдо ҳажми ҳамда соҳа истиқболи бўйича жорий ҳолат ва кутилмаларни аниқлаш бўйича саволлардан ташкил топган.

Ҳар бир саволга бир неча жавоб вариантлари бириктирилган бўлиб, қатнашувчилар томонидан бир пайтнинг ўзида улардан бир ёки бир нечтаси танланиши мумкин. Натижалар ҳар бир жавоб вариантини танлаганлар сонини умумий жавоблар сонига бўлиш ва алоҳида гуруҳлар бўйича вазнли коэффициентлар қўллаш орқали умумлаштирилган. Умумлаштирилган маълумотлар тақсимот қодалари асосида таҳлил қилиниб, ўртача кўрсаткичлар билан таққосланган.

Таҳлиллар мамлакатнинг турли ҳудудларидаги иқтисодий шароитларни қиёсий таққослаш ва уларнинг ўзгариши тенденцияларини сифат жиҳатдан ўрганиш имконини беради.

Умумий хулосалар

Тадбиркорлик муҳити

Сўровнома иштирокчилари жавобларига кўра, 2024 йилнинг дастлабки чорагида мамлакатда тадбиркорлик шароитлари ва муҳити турли ҳудудларда турлича шаклланди. Хусусан, юқори бизнес кайфиятлари Андижон, Самарқанд ва Бухоро вилоятларида шаклланган бўлса, Фарғона ва Хоразм вилоятлари ҳамда Қорақалпоғистон Республикасида бизнес юритиш шароитлари ва иқтисодий фаоллик аввалги чорак даражасида ўзгаришсиз қолганлиги маълум бўлди.

Сўров иштирокчилари томонидан бизнес юритишда банк хизматлари, кредит олиш имкониятлари, рақобат муҳити, лицензия ва гувоҳномаларни олиш шароитлари яхшилангани кўрсатилди. Шунингдек, божхона тариф ва нотариф чекловлари, солиқ маъмурчилиги ва монополлашув даражаси бўйича яхшиланишни камроқ респондентлар қайд этди.

Иқтисодий фаоллик

I чоракда тадбиркорлик шароитлари яхшиланиши фонида ишлаб чиқариш ва буюртмалар ҳажми ҳамда қўшимча ишчи кучига талаб ортганлиги кузатилди. Аксарият бизнес вакиллари томонидан юқори ташиш ва кредит тўловлари ҳажми деярли ўзгармаганлиги маълум қилинди.

Сўровда қатнашган соҳа вакилларининг 35 фоизи тўлиқ қувватда фаолият олиб борганлигини билдирди. Тадбиркорлар томонидан тўлиқ фаолият юритмасликка газ ва электр таъминотида узилишларнинг кўпайгани, солиқ маъмурчилигидаги муаммолар, автомобиль ёнилғиси нархи қимматлашгани ва айланма маблағининг етарли эмаслиги асосий омиллар сифатида баҳоланди.

Бандлик

Жорий йилнинг I чорагида ишчи кучига бўлган талаб ўтган чоракка нисбатан ортган. Ҳудудлар кесимида ишчи кучига талаб Самарқанд, Тошкент ва Андижон вилоятлари ҳамда Тошкент шаҳрида, соҳалар кесимида эса молия, маиший хизматлар, туризм ва ишлаб чиқариш соҳаларида кўпайганлиги кузатилди. Келгуси чоракда қўшимча ишчи кучига юқори эҳтиёж ишлаб чиқариш, қурилиш ва туризм соҳаларида вужудга келиши кутилмоқда.

Ҳудудлар кесимида Самарқанд, Фарғона ва Андижон вилоятларида қўшимча ишчи кучига юқори эҳтиёж шаклланиши кутилмоқда. Хоразмда кўпчилик респондентларнинг кутилмалари бу борада ўзгаришсиз қолмоқда.

Пул-кредит

Сўнги икки чорак давомида кредит олиш имкониятлари яхшиланганига қарамасдан аксарият тадбиркорларнинг қарз юктамалари ўзгаришсиз қолмоқда. Кредит ва улар бўйича фоиз тўловлари 20 ва ундан ортиқ ходимлари бор корхоналарда ортган.

Умуман олганда, аксарият тадбиркорлар келгуси чоракда кредит олишни режалаштирмоқдалар. Олдинги чоракка нисбатан, Бухоро вилоятида ва Тошкент шаҳрида келгусида янги кредитларга юқори талаб шаклланиши кутилмоқда.

Истиқболлар

Сўровда иштирок этган кўпчилик соҳа вакиллари яқин 3 йилда мамлакат иқтисодиёти ҳамда бизнес истиқболларини ижобий баҳолашмоқда.

Тошкент шаҳри, Тошкент вилояти

2024 йилнинг I чорагида Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида сўровда иштирок этган аксарият бизнес вакиллари тадбиркорлик шароитлари яхшиланганини маълум қилди ва уларнинг улуши аввалги чоракка нисбатан 5 фоиз бандга ошиб, 58 фоизга етди.

Мазкур даврда бизнес кайфиятларининг яхшиланишига банк хизматлари ва кредит олиш имкониятларининг кенгайганлиги, рақобат муҳитидаги ижобий ўзгаришлар, лицензиялар ҳамда рухсатномалар олиш жараёнининг соддалашгани сабаб сифатида кўрсатилди.

Шу билан бирга, божхона тарифлари ва чекловлари, монополлашув даражаси ва солиқ маъмуриятчилиги соҳасида ўзгаришлар кузатилмагани таъкидланди.

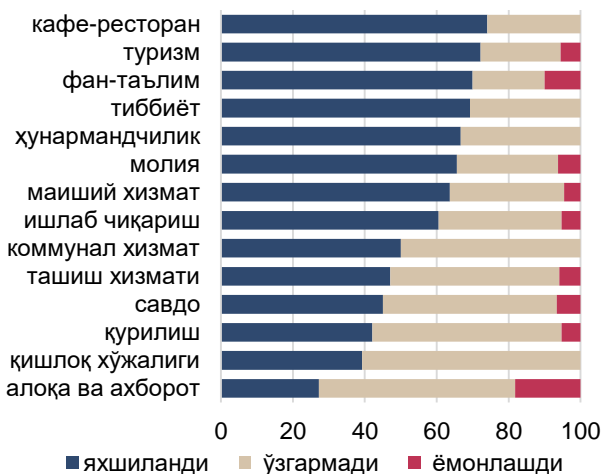
Бундан ташқари, аввалги чоракка нисбатан йўл инфратузилмаси ҳолатининг ёмонлашганини таъкидлаган респондентлар улуши 7 фоизга ўсган.

Коммунал хизматлар соҳасидаги тадбиркорлар умумий фаоллиги пасаймоқда. Бу соҳада кўшимча ишчи кучига бўлган талаб, буюртмалар сони ва ишлаб чиқариш ҳажми аввалги чоракка нисбатан камайган.

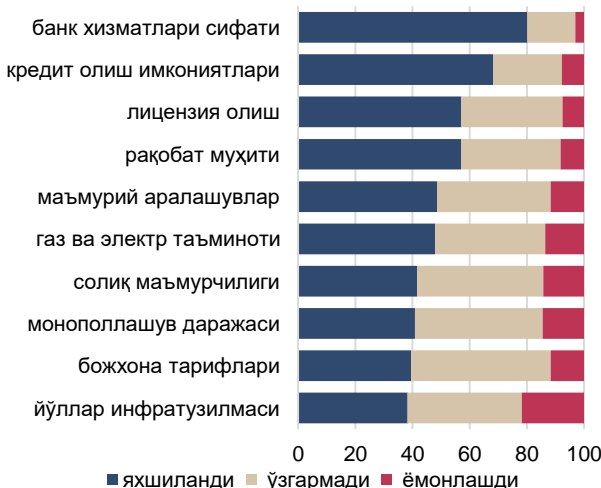
Шунингдек, таълим соҳасидаги тадбиркорларнинг фаоллиги ва оптимистик кайфияти ҳам бироз пасайган. Рақобат муҳити, солиқ маъмурчилиги, лицензиялар олиш ва маъмурий аралашувлар бўйича яхшиланишларни сезган тадбиркорлар фоизи ўтган чоракка қараганда қисқарган. Туризм, тиббиёт ва умумий овқатланиш соҳаларида эса иқтисодий фаолликнинг жонланиши кузатилган.

Мазкур давр давомида респондентларнинг 80 фоизи тўлиқ қувватда ишламаганлигини билдирди. Паст қувватларда асосан яқка тартибдаги ва кичик тадбиркорлар (20 тагача ишчи ходимга эга) фаолият кўрсатган.

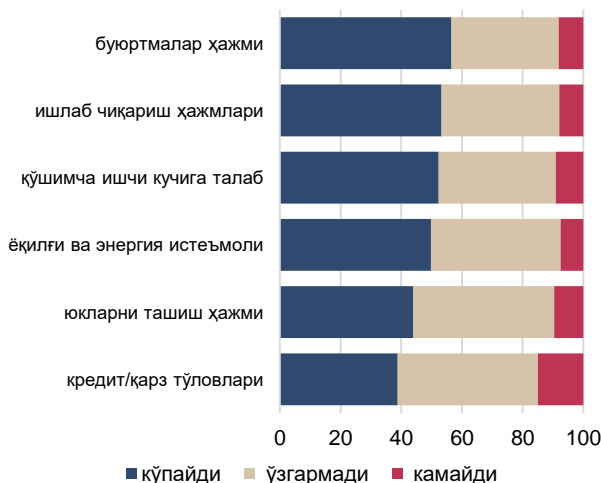
1-расм. Соҳалар кесимида бизнес кайфияти ўзгариши, респондентлар улуши, фоизда

2-расм. Бизнес кайфиятига таъсир этган омиллар, респондентлар улуши, фоизда

3-расм. Иқтисодий фаоллик кўрсаткичлари, респондентлар улуши, фоизда

Тошкент шаҳри, Тошкент вилояти

Тўлиқ фаолият юритмасликка талабнинг етарли эмаслиги, ижара харажатларининг юқорилиги таъсир кўрсатган. Ўрта ва юқори қувватлардаги фаоллик, кафе-ресторан, таълим ва молия соҳаларида кузатилди.

Келгуси чорак бўйича кутилмалар

Сўров иштирокчиларида келгусида ёқилғи ва энергия истеъмоли ортиши бўйича ижобий кутилмалар мавжуд. Бунда, юқори кутилмалар, асосан, тиббиёт, қурилиш ва ташиш хизматлари соҳаларига тўғри келмоқда. Таълим ва умумий овқатланиш соҳаларида эса ёқилғи ва энергия истеъмоли ошишига бўлган кутилмалар аввалги чоракка нисбатан пасайган.

Юкларни ташиш ҳажмлари ортиши бўйича кутилмаларда ижобий тенденциялар сақланиб қолинган. Ташиш ҳажмлари бўйича кутилмалар фақатгина кафе-ресторан ҳамда қурилиш соҳаларида бироз пасайиши кутилмоқда.

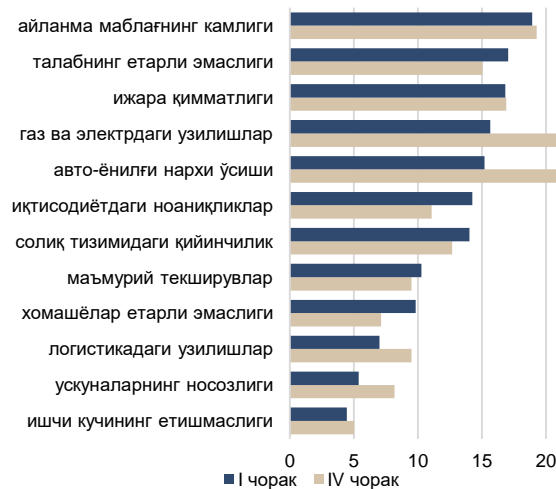
Қўшимча ишчи кучига талаб, асосан, молия, ишлаб чиқариш ва маиший хизматлар соҳаларида шаклланиши кутилмоқда.

Аксарият бизнес вакиллари келгусида ишлаб чиқариш ҳажмларини оширишини режалаштирган. Улар орасида ҳунармандчилик, қишлоқ хўжалиги ҳамда қурилиш соҳаларида кутилмалар яхшиланиб бормоқда.

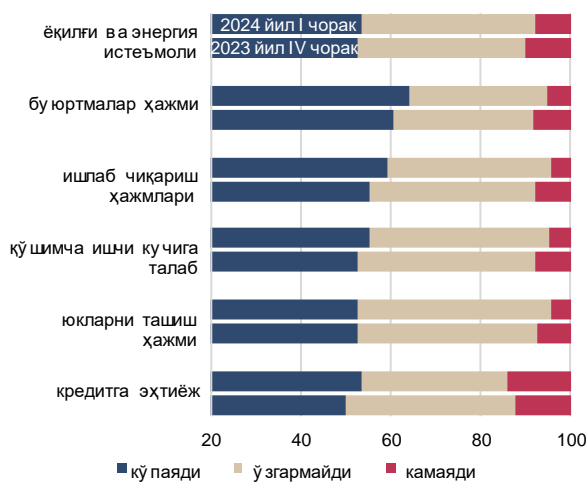
Келгусида, кредитга бўлган эҳтиёж ортишини 54 фоиз тадбиркорлар кутмоқда. Молия, туризм, умумий овқатланиш ва маиший хизмат соҳаларида аввалги чоракка нисбатан кредитга эҳтиёж ортиши билдирилган.

Тадбиркорларнинг ўрта муддатли иқтисодиёт ва бизнес истиқболлари бўйича ижобий кутилмалари юқорилаган. Келгуси 3 йилда иқтисодиёт ва бизнес истиқболларини ижобий баҳолаганлар улуши 69 фоизни ташкил этди (аввалги чоракда 63 фоиз).

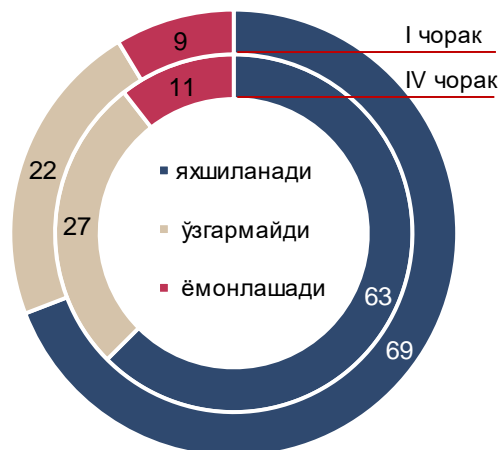
4-расм. Айрим кунларда фаолият юритмаслик сабаблари, жами респондентларнинг улуши, фоизда

5-расм. Келгуси чорак бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

6-расм. Келгуси 3 йилда иқтисодиёт ва бизнес истиқболлари бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

Бухоро, Навоий, Самарқанд

2024 йилнинг I чорагида Бухоро, Навоий ва Самарқанд вилоятлари тадбиркорларининг 59 фоизи бизнес юритиш шароитлари яхшиланганлигини қайд этишди. Фан-таълим, тиббиёт ва қурилишда фаолият юритаётган тадбиркорларнинг бизнес кайфиятлари юқори ўсган. Туризм ва ташиш соҳаларида бизнес шароитлари яхшиланганини қайд этганлар улуши аввалги чоракка нисбатан бироз пасайган.

Чорак давомида банк хизматлари сифати, рақобат муҳити яхшилангани ҳамда кредит ва лицензиялар олиш жараёни соддалашгани маълум қилинди.

Ушбу ҳудудда солиқ маъмурчилиги, божхона тарифлари ва чекловлари ҳамда газ ва электр таъминотида ижобий ўзгаришлар рўй бермаётгани таъкидлаб келинмоқда.

Умуман олганда, чорак давомида молия ва қурилиш соҳаларида иқтисодий фаоллик ошган бўлса, аксинча, тиббиёт ва туризм соҳаларида фаоллик бироз пасайган.

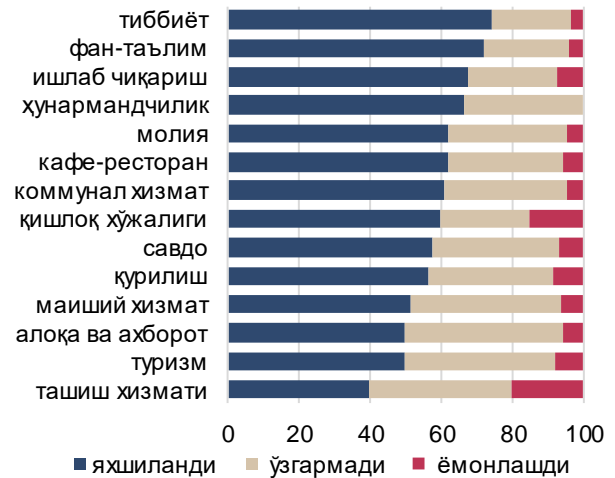
Ёқилғи ва энергия истеъмолининг ўсиши ўтган чоракка нисбатан камайган. Ўсишнинг асосий секинлашиши ташиш хизматлари ва умумий овқатланиш соҳаларида кузатилган. Фақатгина қурилиш ва ишлаб чиқариш соҳаларида энергия истеъмоли бироз ошган.

Юк ташиш ҳажмининг ўсиши олдинги чоракка нисбатан бироз секинлашган. Бунда, асосан, умумий овқатланиш ва қишлоқ хўжалиги соҳаларида юк ташиш камайган.

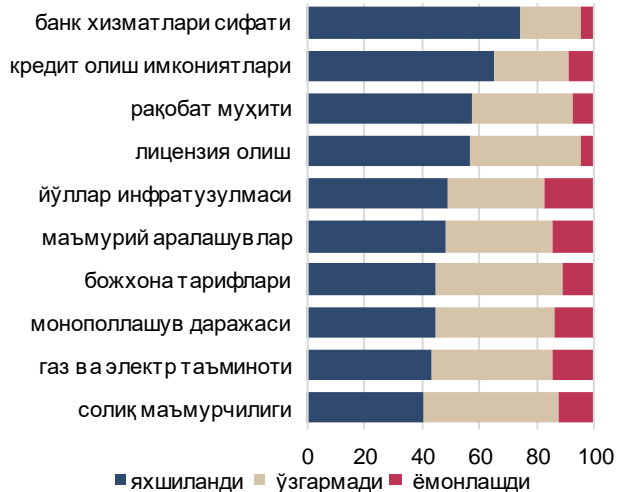
Қўшимча ишчи кучига бўлган талаб ўртача ҳисобда ошган, асосий ўсиш хунармандчилик ва маиший хизматлар соҳаларида кузатилган. Бироқ туризм ва таълим соҳаларида талаб бироз камайган.

Буюртмалар ҳажми биринчи чоракда ошган бўлиб, таълим, тиббиёт ва хунармандчилик соҳаларида катта ўсиш кузатилган. Кредитлар ва улар бўйича тўловларнинг ҳажми эса аввалги чорак даражасида ўсган.

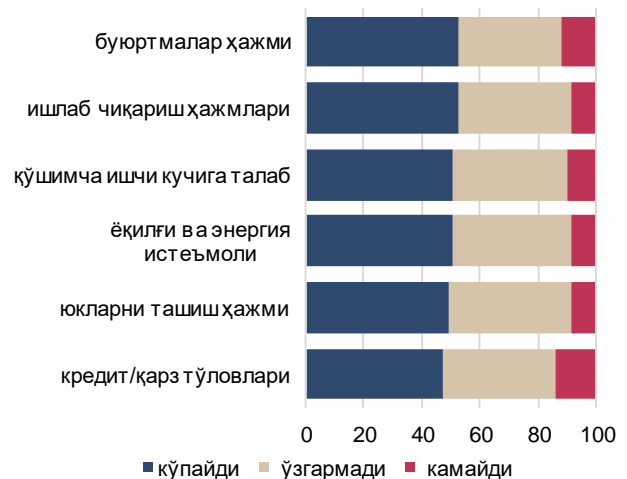
7-расм. Соҳалар кесимида бизнес кайфияти ўзгариши, респондентлар улуши, фоизда

8-расм. Бизнес кайфиятига таъсир этган омиллар, респондентлар улуши, фоизда

9-расм. Иқтисодий фаоллик кўрсаткичлари, респондентлар улуши, фоизда

Бухоро, Навоий, Самарқанд

Тадбиркорларнинг 80 фоизи сўнги чорақда тўлиқ қувватда фаолият юритмаган. Ўрта ва юқори қувватлардаги фаоллик асосан, йирик корхоналарда, хусусан, молия, тиббиёт ва таълим соҳаси вакилларида кузатилган.

Тўлиқ фаолият юритмасликка асосан, айланма маблағнинг камлиги, солиқ тизимидаги қийинчиликлар, газ ва электр таъминотидаги узилишлар сабаб бўлган.

Келгуси чорақ бўйича кутилмалар

Аксарият тадбиркорлар ўз соҳаларида ёқилғи ва энергия истеъмоли ошишини кутишмоқда. Энергия истеъмоли юқори ўсиши ишлаб чиқариш ва қурилиш соҳаларида кузатилиши мумкин.

Ишлаб чиқариш, қурилиш ва савдо соҳаларида юқорини ташиш ҳажмлари ортишини кутишмоқда.

Шунингдек, қурилиш ва ишлаб чиқаришда қўшимча ишчи кучига талаби ошишини билдирганлар кўпчилигини ташкил этмоқда.

Ишлаб чиқариш ҳажмлари ортиши бўйича ҳунармандлар ва маиший хизмат кўрсатувчиларда ижобий кутилмалар шаклланимоқда.

Молия, туризм ва умумий овқатланиш соҳаларида буюртмалар юқори ошиши кутилмоқда.

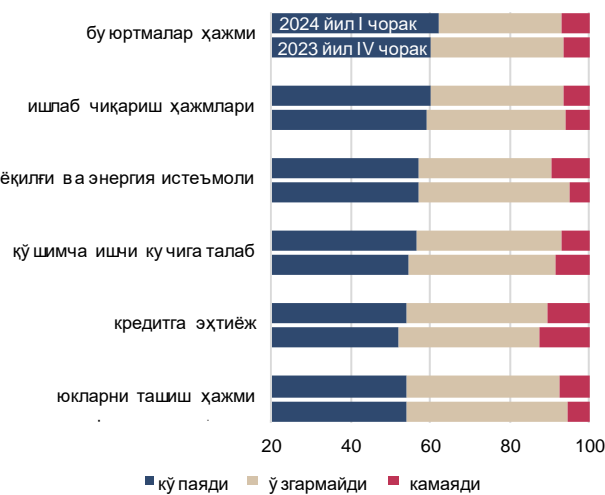
Келгуси чорақда қўшимча кредитга юқори эҳтиёж ишлаб чиқариш, умумий овқатланиш ва савдо вакиллари томонидан шаклланиши маълум қилинди.

Сўровда қатнашган респондентларнинг 70 фоизи келгуси 3 йилда мамлакат иқтисодий ва бизнес истиқболларини ижобий баҳолашмоқда. Ижобий кутилмалар молия, тиббиёт, ишлаб чиқариш ҳамда савдо соҳаси вакиллари томонидан таъкидланди.

10-расм. Айрим кунларда фаолият юритмаслик сабаблари, жами респондентларнинг улуши, фоизда

11-расм. Келгуси чорақ бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

12-расм. Келгуси 3 йилда иқтисодий ва бизнес истиқболлари бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

Андижон, Наманган, Фарғона

2024 йилнинг I чорагида Фарғона водийсида бизнес юритиш шароитлари яхшиланганини қайд этган тадбиркорлар улуши аввалги чоракка нисбатан сезиларли пасайган (64 фоиздан 56 фоизгача).

Ушбу ҳудудда бизнес томонидан рақобат муҳити, кредит олиш имкониятлари ва банк хизматлари сифати чорак давомида яхшилангани таъкидланган бўлса, йўллар инфратузилмаси, солиқ маъмурчилиги, лицензия ва гувоҳномаларни олиш ҳамда божхона тариф ва нотариф чекловларида ижобий ўзгаришлар қайд этилмаган.

Шунингдек, аксарият тадбиркорлар газ ва электр таъминоти ёмонлашганини таъкидлаган. Ҳавотирлар асосан, коммунал хизмат, тиббиёт ва ташиш хизматлари вакиллари томонидан билдирилган.

Йўллар инфратузилмаси ўтган чоракка нисбатан ўзгаришсиз қолган. Шунингдек, инфратузилмадаги ёмонлашувни коммунал, ташиш хизматлари ва тиббиёт соҳаси вакиллари кузатганлар.

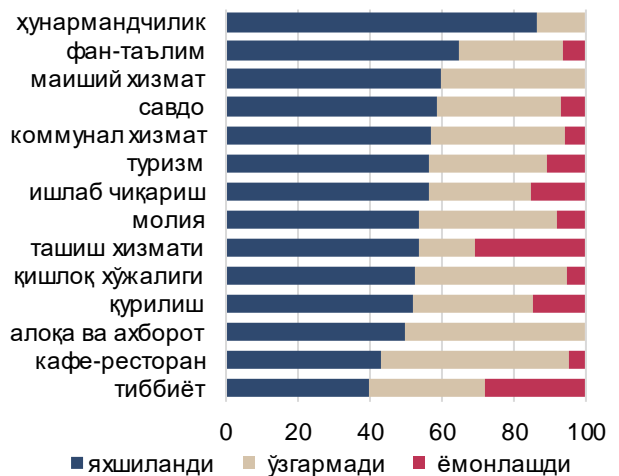
Чорак давомида ёқилғи ва энергия истеъмоли ўсиши коммунал, ҳунармандчилик ҳамда ташиш хизматлари вакиллари томонидан кузатилган. Ҳунармандчилик, қурилиш, қишлоқ хўжалиги ва таълим соҳаларида қўшимча ишчи кучига талаб юқори ошган бўлса, умумий овқатланиш, алоқа ва тиббиётда талаб ўсиши паст даражада бўлди.

Сўнги икки чоракда аксарият тадбиркорлар кредит тўловларини оширмаган бўлиб, фақатгина ташиш хизматлари ва савдо вакилларида кредит тўловлари кўпайган.

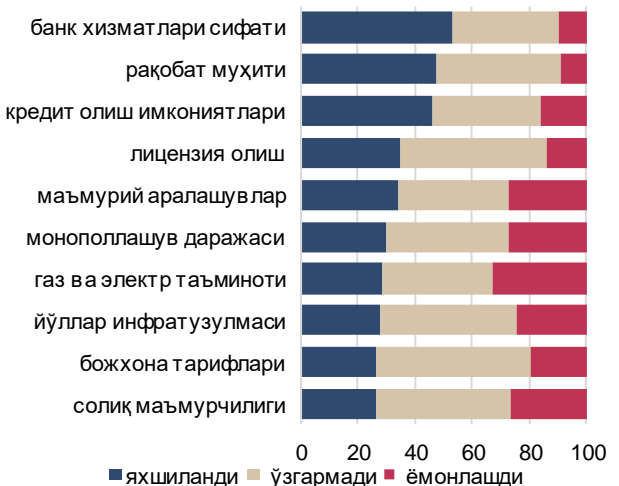
Бизнес вакилларининг 65 фоизи тўлиқ қувватда ишламаганлигини маълум қилган. Ўрта ва юқори қувватлардаги фаоллик асосан, коммунал, туризм, алоқа ва тиббиёт соҳаларида кузатилган.

Ишлаб чиқариш ва умумий овқатланиш соҳалари фаолиятида узилишлар ва ишламаганлик кунлари кўпроқ бўлган.

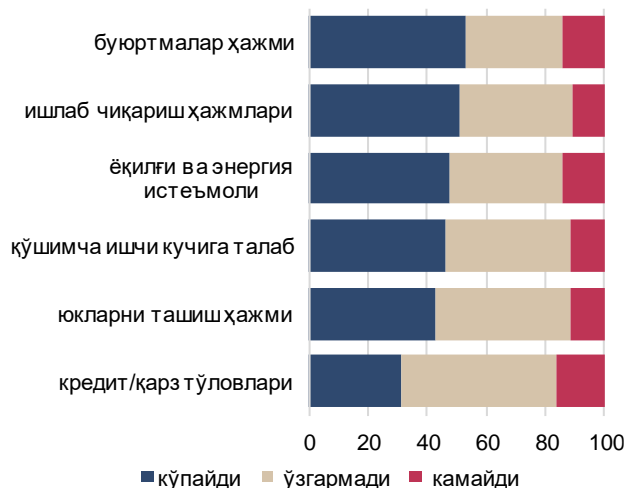
13-расм. Соҳалар кесимида бизнес кайфияти ўзгариши, респондентлар улуши, фоизда

14-расм. Бизнес кайфиятига таъсир этган омиллар, респондентлар улуши, фоизда

15-расм. Иқтисодий фаоллик кўрсаткичлари, респондентлар улуши, фоизда

Андижон, Наманган, Фарғона

Тўлиқ фаолият юритмаслик сабаблари сифатида газ ва электр таъминотидаги узилишлар, шунингдек, талабнинг етарли эмаслиги кўрсатиб ўтилган.

Келгуси чорак бўйича кутилмалар

Келгуси чоракда энергия истеъмоли юқори ўсишини ташиш хизматлари, умумий овқатланиш ва тиббиёт соҳаси вакиллари кутишмоқда.

Юқларни ташиш ҳажмлари ортишини тахмин қилаётган тадбиркорлар улуши аввалги чоракка нисбатан кўпайган. Кутилмалар ўсиши асосан, етказиб бериш, овқатланиш ва қишлоқ хўжалиги томонидан қайд этилди.

Қўшимча ишчи кучига талаб ўрта ҳисобда ўсиши кутилмоқда. Хусусан, талабнинг ўсиши фан-таълим, қишлоқ хўжалиги ва қурилиш соҳаларида кузатилиши мумкин.

Умумий овқатланиш, қишлоқ хўжалиги ва қурилиш соҳаларида келгуси ойларда ишлаб чиқариш ҳажмлари кўпайишини кутишмоқда.

Аксарият бизнес вакиллари буюртмалар ҳажми ошишини тахмин қилмоқда. Улар орасида коммунал хизматлар, етказиб бериш, молия ва ишлаб чиқаришдаги соҳа вакилларининг кутилмалари яхшиланиб бормоқда.

Қўшимча кредит маблағларига эҳтиёж ортишини билдирганлар камчиликни ташкил этмоқда. Фақатгина умумий овқатланиш ва савдода қўшимча кредитларга эҳтиёж кузатилиши мумкин.

Сўровда қатнашган респондентларнинг келгуси 3 йилда мамлакат иқтисодиёти ва бизнес истиқболлари бўйича кутилмалари аввалги чоракка нисбатан биров пасайган бўлса-да, умумий ҳисобда ижобий шаклланмоқда (73 фоиздан 69 фоизгача).

16-расм. Айрим кунларда фаолият юритмаслик сабаблари, жами респондентларнинг улуши, фоизда

17-расм. Келгуси чорак бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

18-расм. Келгуси 3 йилда иқтисодиёт ва бизнес истиқболлари бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

Қашқадарё, Сурхондарё

2024 йилнинг I чорагида Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларида тадбиркорлик юритиш шароитлари яхшиланган. Қишлоқ хўжалиги ва ишлаб чиқариш вакиллари бизнес шароитлари яхшиланганини кўпроқ сезишган.

Худудда банк хизматлари сифати ва рақобат муҳити яхшилангани, кредит олиш имкониятлари ортгани, маъмурий аралашувлар қисқаргани фаолият юритишга ижобий таъсир кўрсатганлиги таъкидланди.

Аксинча, божхона чекловлари, солиқ маъмурчилиги, газ ва электр таъминотидаги муаммоларда ижобий ўзгаришлар кузатилмаган.

Ёқилғи ва энергия истеъмоли чорак давомида ўртача ҳисобда ортган бўлса, юкларни ташиш ҳажми ўзгармаган.

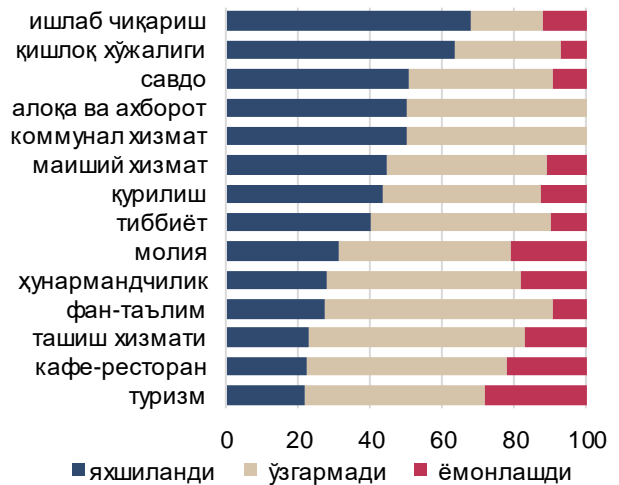
Кўшимча ишчи кучига талаб ўзгармаган. Фақатгина ишлаб чиқариш ва қишлоқ хўжалигида талаб биров ошганлиги таъкидланди.

Маиший хизматлар ва қишлоқ хўжалиги вакиллари томонидан ишлаб чиқариш ҳажмлари ортганлиги таъкидланган. Буюртмалар ҳажмида ўсиш асосан, умумий овқатланиш ва таълим соҳасида шаклланган. Кредитлар ва қарз тўловлари чорак давомида ўзгармаган.

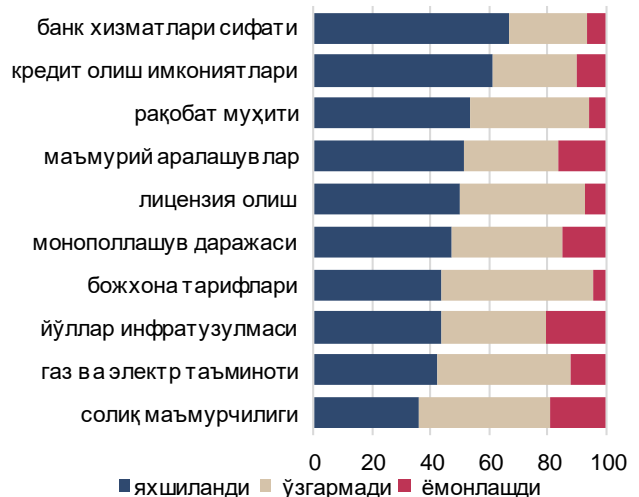
Тадбиркорларнинг 77 фоизи фаолиятини тўлиқ юритмаганини билдирган бўлиб, ушбу кўрсаткич ўтган чоракка нисбатан юқорироқ бўлди (аввалги чоракда 72 фоиз). Ўрта ва юқори қувватларда тиббиёт ва таълим соҳалари фаолият юритган.

Сўнги икки чоракдан буён аксарият тадбиркорлар тўлиқ фаолият юритмаслигига айланма маблағларининг етарли эмаслиги, солиқ тизимидаги қийинчиликлар ҳамда талабнинг қутилгандан қамроқ бўлгани салбий таъсир кўрсатганлигини таъкидладилар.

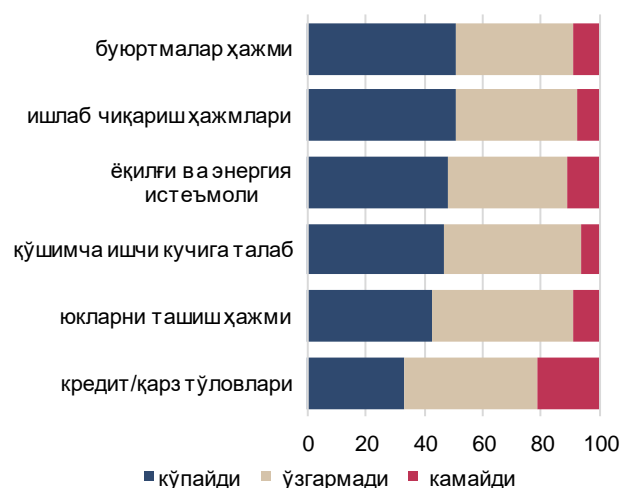
19-расм. Соҳалар кесимида бизнес кайфияти ўзгариши, респондентлар улуши, фоизда

20-расм. Бизнес кайфиятига таъсир этган омиллар, респондентлар улуши, фоизда

21-расм. Иқтисодий фаоллик кўрсаткичлари, респондентлар улуши, фоизда

Қашқадарё, Сурхондарё

Келгуси чорак бўйича кутилмалар

Соҳаларда ёқилғи ва энергия истеъмоли ошишини кутаётган тадбиркорлар улуши аввалги чоракка нисбатан ошган. Энергия истеъмоли ўсиши бўйича кутилмаларни ишлаб чиқариш, маиший хизматлар ва қурилиш соҳаси вакиллари юқори баҳолашмоқда.

Юкларни ташиш ҳажмлари ортиши асосан, умумий овқатланиш ва маиший хизмат вакиллари томонидан билдирилди.

Қўшимча ишчи кучига талаб ортишини кутаётганлар улуши олдинги чоракка нисбатан бироз ошган (51 фоиздан 55 фоизга). Талабнинг ўсиши, асосан, тиббиёт, умумий овқатланиш ва таълим соҳаларида кутилмоқда.

Ишлаб чиқариш, маиший хизмат, кафе-ресторан, фан-таълим ва тиббиёт соҳаларида келгуси ойларда буюртмалари ва ишлаб чиқариш ҳажмлари кўпайишини кутишмоқда.

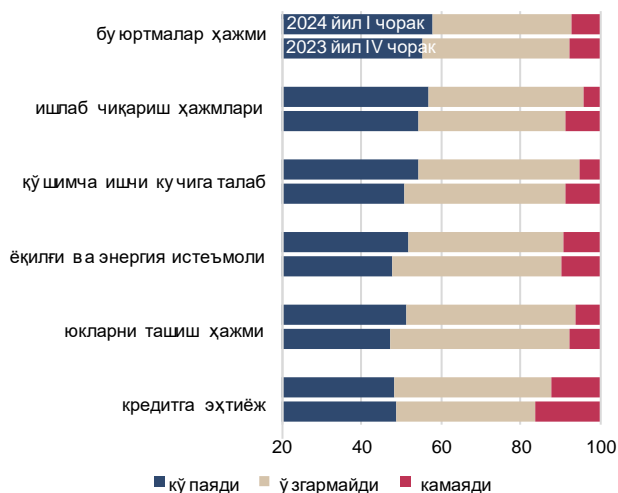
Аксарият респондентлар қўшимча кредит олишни режалаштирганлар. Улар орасида ишлаб чиқариш ва қишлоқ хўжалиги вакилларида кўпроқ эҳтиёж намоён бўлди.

Худуд тадбиркорларининг 69 фоизи келгуси 3 йилда мамлакатнинг иқтисодиёти ва бизнес истиқболлари бўйича ижобий ўзгаришлар кутишмоқда.

22-расм. Айрим кунларда фаолият юритмаслик сабаблари, жами респондентларнинг улуши, фоизда

23-расм. Келгуси чорак бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

24-расм. Келгуси 3 йилда иқтисодиёт ва бизнес истиқболлари бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

Жиззах, Сирдарё

2024 йил I чораги якуни бўйича 54 фоиз респондентлар ҳудудда бизнес юритиш шароитлари яхшиланганини қайд этишди (аввалги чорақда 51 фоизга тенг бўлган).

Ҳудудда ташиш хизматлари, умумий овқатланиш ва ишлаб чиқариш соҳаларида бизнес юритиш шароитларида ижобий ўзгаришлар бўлганлиги қайд этилган бўлса, алоқа, молия ва қурилишда шароитлар олдинги чорақка нисбатан ўзгармаганлиги таъкидланди.

Шу ўринда, ҳудудларда рақобат муҳити, газ ва электр таъминоти ҳамда банк хизматлари сифати яхшиланаётганлигини билдирганлар кўпчиликти ташкил этмоқда. Солиқ маъмурчилиги, маъмурий аралашувлар ва йўллар инфратузилмаси бўйича ижобий ўзгаришлар кузатилмаганлиги таъкидланган.

Чорақ давомида ёқилғи ва энергия истеъмоли ошиши ташиш хизматлари, таълим ҳамда умумий овқатланиш соҳаларида кузатилган. Қурилиш ва маиший хизмат вакиллари энергия истеъмолини аввалги чорақка нисбатан бироз камайтирган.

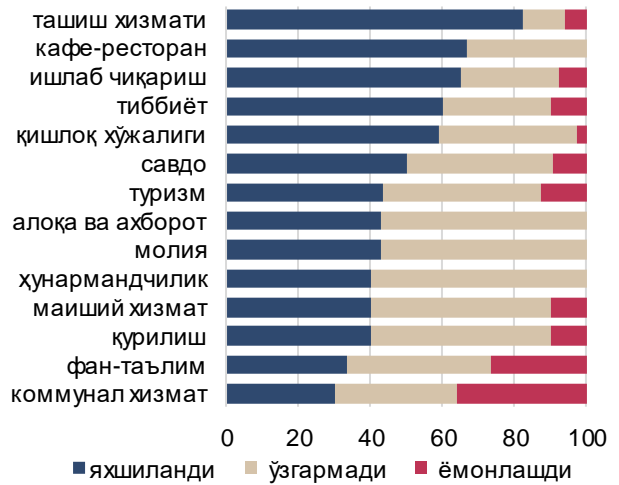
Шунингдек, мазкур даврда ушбу соҳа вакилларининг қўшимча ишчи кучига талаби ортган. Барқарор талаб ташиш хизматлари, қишлоқ хўжалиги ва ишлаб чиқариш вакиллари томонидан билдирилди.

Етказиб бериш, маиший хизмат ва ишлаб чиқариш соҳаларида ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш ҳажмлари ошгани маълум қилинди.

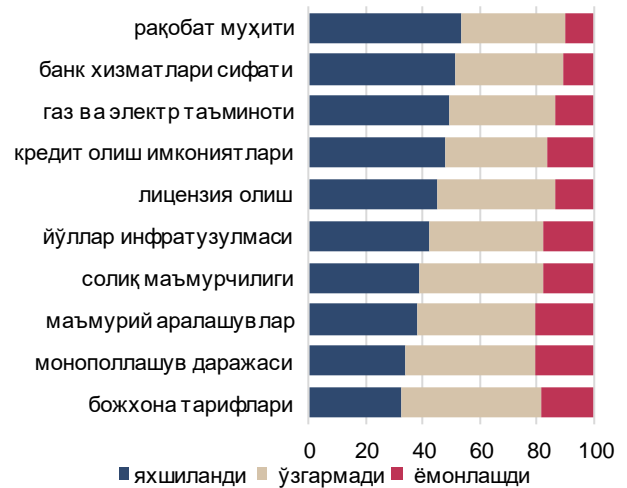
Буюртмалар ҳажми ўсиши ташиш хизматларида, тиббиёт ва молия соҳаларида сезилди.

Таълим ва коммунал хизматлар соҳаларидан ташқари барча соҳаларда кредит ва қарз тўловлари ҳажми ўзгармаган.

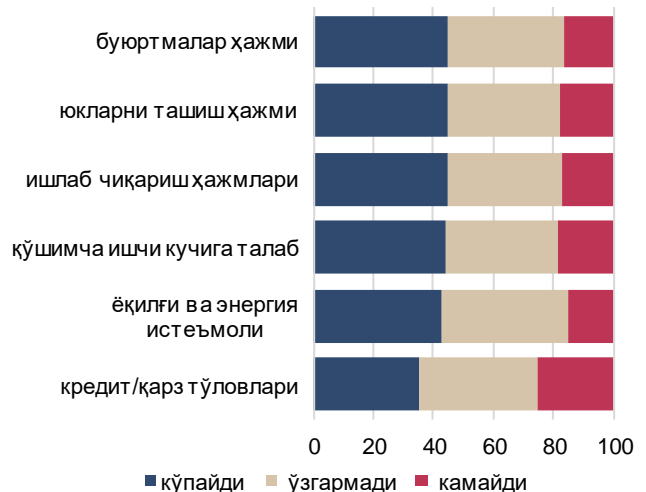
25-расм. Соҳалар кесимида бизнес кайфияти ўзгариши, респондентлар улуши, фоизда

26-расм. Бизнес кайфиятига таъсир этган омиллар, респондентлар улуши, фоизда

27-расм. Иқтисодий фаоллик кўрсаткичлари, респондентлар улуши, фоизда

Жиззах, Сирдарё

Бизнес вакилларининг 70 фоизи тўлиқ қувватда ишламаганлиги маълум қилган бўлиб, бу кўрсаткич ўтган чоракка нисбатан яхшироқдир (аввалги чоракда 75 фоиз). Ўрта ва юқори қувватлардаги фаоллик, асосан, умумий овқатланиш, фан-таълим ва етказиб бериш соҳаларида кузатилган.

Молия, ишлаб чиқариш ва тиббиёт соҳаларида узилишлар ва ишланмаган кунлар кўпроқ бўлган. Тўлиқ фаолият юритмаслик сабаблари сифатида солиқ тизимидаги қийинчиликлар, айланма маблағларнинг етарли бўлмаслиги ва ижара харажатларининг юқорилиги кўрсатиб ўтилган.

Келгуси чорак бўйича кутилмалар

Келгуси чоракда энергия истеъмоли юқори ўсиши ташиш хизматлари, ишлаб чиқариш ва қурилиш соҳаси вакиллари томонидан кутилмоқда.

Қўшимча ишчи кучига талаби ўсиши борасида ижобий кутилмалар кўпчилик тадбиркорлар томонидан шаклланимоқда.

Қишлоқ хўжалиги, қурилиш ва етказиб бериш вакилларида буюртмалар ҳажми ортиши ва шунга мос равишда юк ташиш ҳажмлари ҳам кўпайиши кутилмоқда.

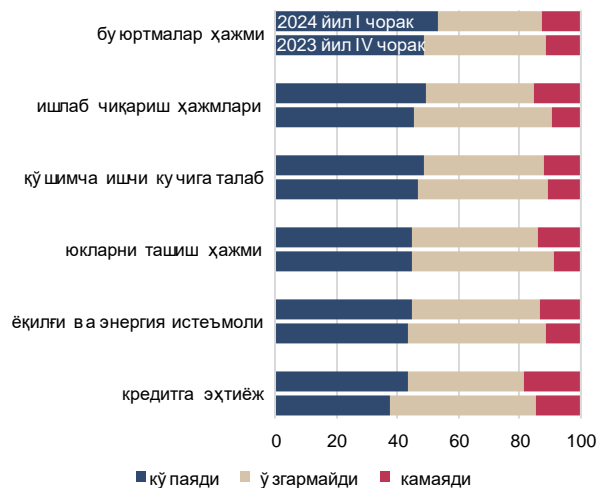
Тадбиркорларнинг 44 фоизи келгусида кредитга эҳтиёжи шаклланишини маълум қилди. Кредит маблағларига эҳтиёж борасида кутилмалар олдинги чоракка нисбатан ошган (ўтган чоракда 37 фоиз).

Сўровда иштирок этган респондентларнинг 57 фоизи (аввалги чоракда 54 фоиз) келгуси 3 йилда мамлакат иқтисодиёти ва бизнес истиқболларига ижобий баҳо беришмоқда.

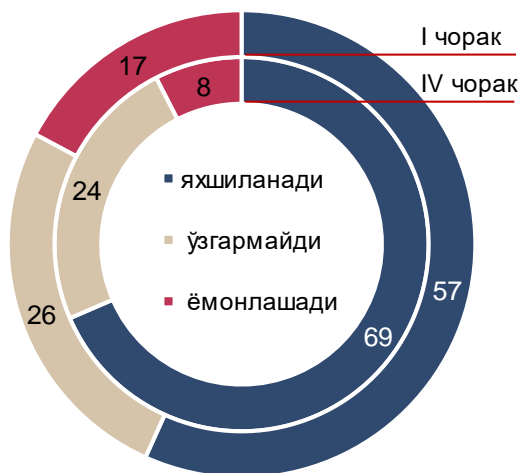
28-расм. Айрим кунларда фаолият юритмаслик сабаблари, жами респондентларнинг улуши, фоизда

29-расм. Келгуси чорак бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

30-расм. Келгуси 3 йилда иқтисодиёт ва бизнес истиқболлари бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

Қорақалпоғистон, Хоразм

Худудда тадбиркорлик билан шуғулланиш шароитлари яхшиланганини маълум қилганлар кўпчиликини ташкил этмоқда (57 фоизга тенг, аввалги чоракда ушбу кўрсаткич 62 фоизни ташкил этган).

Мазкур даврда барча кўрсаткичларда ўтган чоракка нисбатан пасайиш кузатилган бўлса-да, аксарият респондентлар ижобий ўзгаришларни қайд этди. Хусусан, рақобат муҳити, йўллар инфратузилмаси ҳамда газ ва электр таъминотининг яхшиланганини билдирганлар, шунингдек, лицензия ва гувоҳномалар олиш жараёнлари соддалашганини маълум қилганлар кўпчиликини ташкил этди.

Шу ўринда, соҳада маъмурий аралашувлар ҳамда монополлашув даражаси ортганини таъкидлаганлар улуши аввалги чоракка нисбатан кўпайди.

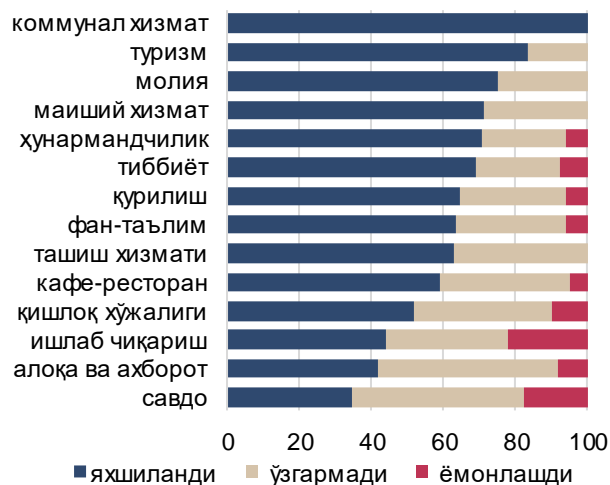
2024 йилнинг I чорагида аксарият соҳа вакиллари буюртмалари, ишлаб чиқариш ва юкларни ташиш ҳажмлари, ёқилғи ва энергия истеъмоли ҳамда кўшимча ишчи кучига талаби ўзгаришсиз қолганлигини билдирди.

Худудда буюртмалари ҳажми ошганини маълум қилганлар улуши аввалги чоракка нисбатан 11 фоизга камайди. Бунга мос равишда ишлаб чиқариш ҳажмлари (ўтган чоракка нисбатан 10 фоизга), юкларни ташиш (11 фоиз) ҳамда кўшимча ишчи кучига талаби (9 фоиз) ошганини қайд этганлар улушида ҳам қисқариш кузатилди.

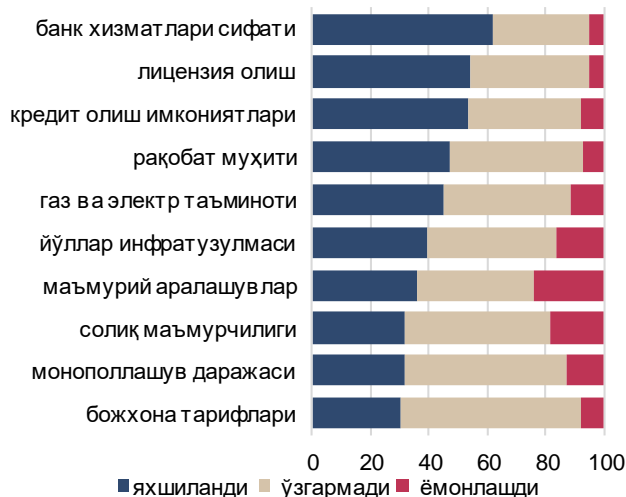
Ишчи кучига талаб кафе-ресторан, савдо, фан-таълим, қишлоқ хўжалиги, ташиш хизматлари ва савдода ўзгаришсиз, ишлаб чиқариш, маиший хизмат, тиббиёт ва туризм соҳаларида эса ортгани қайд этилди.

Чорак давомида кредит ва қарз тўловлари ўсиши мос равишда ишлаб чиқариш, маиший ва туризм соҳаларида шаклланди.

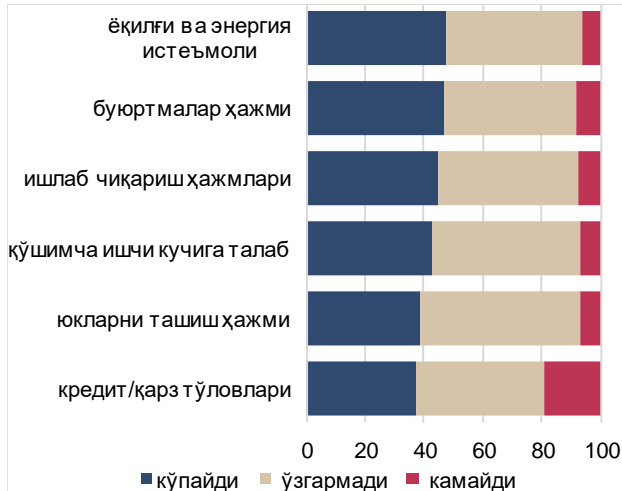
31-расм. Соҳалар кесимида бизнес кайфияти ўзгариши, респондентлар улуши, фоизда

32-расм. Бизнес кайфиятига таъсир этган омиллар, респондентлар улуши, фоизда

33-расм. Иқтисодий фаоллик кўрсаткичлари, респондентлар улуши, фоизда

Қорақалпоғистон, Хоразм

Бизнес вакилларининг 74 фоизи тўлиқ қувватда ишламаганлигини маълум қилган бўлса, айланма маблағларининг етишмаслиги, талабнинг нисбатан камроқ бўлгани, газ ва электр таъминотидаги узилишлар ҳамда солиқ тизимидаги қийинчиликлар айрим соҳаларнинг тўлиқ қувватда ишласлигига сабаб бўлди.

Келгуси чорак бўйича кутилмалар

Сўровда қатнашган тадбиркорларнинг деярли 50 фоизи келгуси ойларда энергия истеъмоли ўзгаришсиз қолишини кутмоқда. Шунга мос равишда ишлаб чиқариш, юкларни ташиш ҳамда ишчи кучига талаби ўзгаришсиз қолишини кутаётганлар улуши ҳам кўпроқ бўлди.

Молия, туризм, маиший хизмат, қурилиш ҳамда фан-таълим соҳаларида оптимистик кутилмалар шакланган бўлиб, буюртмалар ҳажми, юкларни ташиш, ёқилғи истеъмоли, ишчи кучига талаби ошишини кутаётганлар кўпчилигини ташкил этмоқда.

Бизнес вакилларининг қўшимча кредитга талаби жонланиши кутилмоқда. Бунда, аксарият вакиллар қурилиш, маиший хизмат, фан-талим, туризм, молия, алоқа ва ахборот ҳамда савдо соҳаларида кредит олишга қўшимча талаби ортишини билдирдилар.

Сўровда қатнашган респондентларнинг 65 фоизи келгуси 3 йилда мамлакат иқтисодиёти ва бизнес истиқболларига ижобий баҳо беришди (аввалги чоракда ушбу кўрсаткич 69 фоизга тенг бўлган).

34-расм. Айрим кунларда фаолият юритмаслик сабаблари, жами респондентларнинг улуши, фоизда

35-расм. Келгуси чорак бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

36-расм. Келгуси 3 йилда иқтисодиёт ва бизнес истиқболлари бўйича кутилмалар, респондентлар улуши, фоизда

